

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Speech Voorzitter

Bij het in ontvangst nemen van
het Parlementair Jaarboek 2021-2022
15 november 2022

Het nieuwe Jaarboek Parlementaire Geschiedenis verschijnt vandaag. Het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis, de redactie en alle auteurs hebben opnieuw een boeiende editie afgeleverd met stof tot nadenken.

Zoals gebruikelijk in het jaarboek komen niet alleen wetenschappers aan het woord, maar ook journalisten en (oud-)politici. En dat levert weer een keur aan boeiende artikelen en inzichten op.

Het thema is “Openbaarheid in politiek en bestuur”. En daarmee is een thema gekozen dat niet alleen actueel is, maar ook direct onze democratie raakt. Een democratie functioneert mede door openbaarheid en openheid. Het is een plicht van de overheid en die ligt vast in de Grondwet.

Maar wij weten ook allen dat hier wel een spanningsveld ligt, namelijk het voortdurend pingpongen tussen openheid en geheimhouding. Dat spanningsveld wordt in dit jaarboek niet uit de weg gegaan, sterker nog: het is de rode draad. In uw boek staan vele treffende voorbeelden over het initiële enthousiasme om van alles te delen én de vervolgens sterk afnemende bereidheid daartoe bij het dragen van bestuurlijke verantwoordelijkheid en bij onderhandelingsprocessen. Enkele van uw auteurs benoemen dit spanningsveld zelfs als paradoxaal en wijzen erop dat transparantie de oordeelsvorming kan doen eroderen en dat de roep om transparantie die is ingegeven door te groot gebrek aan vertrouwen in de overheid en het bestuur, giftig is.

Ik herken die strijd, dat zal u niet verbazen in het licht van recente gebeurtenissen. In de inleiding van het boek zegt u zelf: *“De parlementaire kroniek over het jaar 2021-2022 getuigt [-] van de actualiteit van het thema van dit jaarboek”*.

Waarschijnlijk kon u met mij niet bevroeden hoe die actualiteit ook het reilen en zeilen van de Tweede Kamer als instituut in de schijnwerpers heeft gezet. Ik ervaar zelf ook nu dagelijks het spanningsveld dat ik zojuist noemde. Maar één zaak staat toch voorop: het openbaar bestuur moet verantwoording afleggen over zijn beleid en daden. Informatieverstrekking aan burgers en hun volksvertegenwoordigers is daarbij essentieel. Zo kan de overheid worden gecontroleerd en beoordeeld. De Tweede Kamer - die ik mag vertegenwoordigen - is voor die controle voor een belangrijk deel zelfs daarvan afhankelijk. De Tweede Kamer staat daarvoor als eerste opgesteld.

Dus sta ik als Kamervoorzitter pal voor het informatierecht van de Tweede Kamer.

Met de invoering van de Wet Open Overheid in mei 2022 is er een nieuwe stap gezet in de verbetering van het informatierecht. Volgens de initiatiefnemer sloot de bestaande wetgeving niet meer aan 'bij de verwachtingen van de hedendaagse informatiesamenleving' en maakte deze 'onvoldoende

gebruik [...] van de mogelijkheden van de digitale wereld'. Het wetsvoorstel bepleitte vooral een grotere actieve openbaarmaking van de kant van de overheid. Maar die is niet absoluut!

Het zou goed zijn de wet Open Overheid te evalueren. Wat levert het ons op en wat kost het ons. Is het doel dichterbij gekomen of juist niet.

Ik herken me dan ook in een conclusie die in het jaarboek wordt getrokken: politieke oordeelsvorming draait om - door middel van verbeelding - burgers het gevoel geven dat de politiek er niet voor zichzelf is, niet boven de hoofden van burgers gaat maar juist iedere burger aangaat.

Dit jaarboek staat vol met boeiende artikelen en prikkelende analyses die dit zeer actuele thema van allerlei kanten belichten. Maar er is ook plaats gemaakt voor vrolijke herinneringen. Zoals de anekdote over wijlen Bas van der Vlies, aangehaald in het boek. Het gaat om een samenspraak met een journalist, toen deze na afloop van een belangrijk

gesprek bij Van der Vlies informeerde naar de inhoud van dat onderhoud.

Van der Vlies: 'Kunt u een geheim bewaren?'

Journalist, gretig: 'Jazeker!'

Van der Vlies: 'Ik óók', de verslaggever verbouwereerd achterlatend.

Met dit jaarboek is opnieuw een periode vastgelegd in de parlementaire geschiedschrijving van Nederland. Dat is nodig en nuttig. Mag ik het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis gelukwensen met deze uitgave en erbij zeggen dat ik ook erg benieuwd ben naar de volgende editie!